

UCHWAŁA

składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego

Dnia 26 maja 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Michał Laskowski (przewodniczący, sprawozdawca)
SSN Jacek Błaszczak
SSN Rafał Malarski
SSN Jarosław Matras
SSN Marek Pietruszyński
SSN Andrzej Siuchniński
SSN Barbara Skoczowska

Protokolant Ewa Sokołowska

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Grzegorza Krysmanna
oraz przedstawiciela Rzecznika Praw Obywatelskich Piotra Zakrzewskiego
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu
w dniu 26 maja 2020 r.,

przedstawionego na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2018 r. z późn. zm.) oraz art. 83 § 1 i 2 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 825), wniosku Rzecznika Praw Obywatelskich z dnia 17 października 2019 r., II.510.769.2019.PZ o rozstrzygnięcie przez skład siedmiu sędziów Sądu Najwyższego rozbieżności w wykładni prawa występujących w orzecznictwie Sądu Najwyższego w zakresie dotyczącym następującego zagadnienia prawnego:

„Czy wniosek o wznowienie postępowania oparty na podstawie z art. 540 § 1 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 541 § 1 i 2 k.p.k., wskazujący na orzeczenie zapadłe w postępowaniu karnym, w którym brak jest ustalenia, że został popełniony czyn, o którym mowa w art. 540 § 1 pkt 1 k.p.k., a stwierdzające, że z powodu

przyczyn wymienionych w art. 17 § 1 pkt 5-11 k.p.k. lub w art. 22 k.p.k. zachodzi brak możliwości dokonania takiego ustalenia i zapadnięcia wyroku skazującego, spełnia wymagania formalne wniosku o wznowienie postępowania inicjującego to postępowanie, w tym postępowanie dowodowe w przedmiocie tego, czy został popełniony czyn, o którym mowa w art. 540 § 1 pkt 1 k.p.k.?”

podjął uchwałę:

Wniosek o wznowienie postępowania oparty na podstawie z art. 540 § 1 pkt 1 k.p.k. spełnia wymogi formalne wskazane w art. 541 § 2 k.p.k., jeżeli wskazuje na prawomocny wyrok skazujący za popełnienie przestępstwa w związku z postępowaniem objętym wznowieniem postępowania albo jeżeli w swojej treści wskazuje na orzeczenie zapadłe w postępowaniu karnym, stwierdzające niemożność wydania wyroku skazującego z powodu przyczyn wymienionych w art. 17 § 1 pkt 3-11 k.p.k. lub w art. 22 k.p.k. W tym ostatnim wypadku we wniosku muszą być jednak przywołane okoliczności świadczące o dopuszczeniu się przestępstwa w związku z postępowaniem, jeżeli takich okoliczności nie zawiera w swojej treści wskazane orzeczenie.

UZASADNIENIE

Przedstawiony Sądowi Najwyższemu wniosek wynika z dostrzeżenia przez Rzecznika Praw Obywatelskich rozbieżności w wykładni przepisów prawa, tj. art. 540 § 1 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 541 § 1 i 2 k.p.k., co spowodowało, zdaniem wnioskodawcy, ukonstytuowanie się dwóch konkurencyjnych linii orzeczniczych.

Zgodnie z pierwszym stanowiskiem, wykładnia językowa i funkcjonalna art. 540 § 1 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 541 § 1 i 2 k.p.k. prowadzi do przyjęcia, że samo zaistnienie okoliczności wynikających z art. 17 § 1 pkt 5 - 11 k.p.k. i art. 22 k.p.k., umożliwia wszczęcie lub dalsze prowadzenia postępowania, a tym samym dokonanie ustalenia w przedmiocie popełnienia czynu, o którym mowa w art. 540 § 1 pkt 1 k.p.k., a wniosek złożony w trybie art. 540 § 1 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 541 §

1 i 2 k.p.k., zawierający stwierdzenie niemożności wydania wyroku skazującego z przyczyn wymienionych w art. 17 § 1 pkt 5-11 k.p.k. lub art. 22 k.p.k. powinien podlegać ocenie merytorycznej (k. 6 wniosku RPO). Pogląd ten zarysował się na tle następujących postanowień: z dnia 30 września 2009 r., V KO 63/08; z dnia 19 października 2006 r., V KO 77/05, R-OSNKW 2006, poz. 2005; z dnia 8 grudnia 2011 r., III KO 41/11; z dnia 22 września 2016 r., IV KO 46/16; z dnia 5 grudnia 2012 r., III KO 28/12, OSNKW 2013, z. 1, poz. 10; z dnia 1 września 1973 r., II KZ 176/73, OSNK 1973, z. 12, poz. 172; z dnia 19 kwietnia 2007 r., II KO 54/06, R-OSNKW 2007, poz. 874; z dnia 19 lutego 2015 r., III KO 104/14, OSNKW 2015, z. 8, poz. 66 czy wyroku z dnia 8 lutego 2011 r., WO 1/11, przy czym w prezentowanej linii orzeczniczej Sąd Najwyższy rozróżnił przesłanki formalne wniosku o wznowienie postępowania w trybie art. 540 § 1 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 541 § 1 i 2 k.p.k. od przesłanek merytorycznych uzasadniających wznowienie postępowania.

W świetle konkurencyjnej wykładni art. 540 § 1 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 541 § 1 i 2 k.p.k. znajduje zastosowanie wyłącznie wówczas, gdy mimo braku możliwości wydania wyroku skazującego w związku z treścią art. 17 § 1 pkt 5-11 k.p.k. lub w art. 22 k.p.k., orzeczenie stwierdzające niemożność wydania takiego wyroku zawiera jednocześnie ustalenie zaistnienia czynu, o którym mowa w art. 540 § 1 pkt 1 k.p.k. Pogląd ten Sąd Najwyższy wyraził w postanowieniach z dnia 16 stycznia 2018 r., V KO 83/17; z dnia 1 czerwca 2010 r., IV KO 56/10, R-OSNKW 2010, poz. 1134; z dnia 9 czerwca 2008 r., III KO 26/08; z dnia 17 stycznia 2008 r., V KO 88/07, R-OSNKW 2008, poz. 126 czy z dnia 30 października 2015 r., IV KO 81/14.

Za uznaniem prawidłowości pierwszej z prezentowanych wykładni przemawiają, zdaniem wnioskodawcy, orzeczenia Sądu Najwyższego stwierdzające po stronie sądu obowiązek ustalenia, czy w związku z postępowaniem doszło do popełnienia przestępstwa (np. złożenia fałszywych zeznań) – w ramach postępowania w przedmiocie wznowienia postępowania – w sytuacji, gdy brak orzeczenia ustalającego popełnienie czynu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 30 września 2009 r., V KO 63/08; z dnia 19 października 2006 r., V KO 77/05, R-OSNKW 2006, poz. 2005; z dnia 8 grudnia 2011 r., III KO 41/11; postanowienie z dnia 19 kwietnia 2007 r., II KO 54/06, R-OSNKW 2007,

poz.874). Skoro czyn stanowiący przestępstwo nie może być ustalony prawomocnym wyrokiem skazującym, to samo wskazanie we wniosku o wznowienie postępowania orzeczenia o odmowie wszczęcia postępowania, spełnia kryteria wniosku o wznowienie od strony formalnej (tak Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 19 lutego 2015 r., III KO 104/14, i w wyroku z dnia 8 lutego 2011, WO 1/11). Jak jednak zauważa Sąd Najwyższy, orzeczenie takie – stwierdzające niemożność wszczęcia postępowania lub konieczność umorzenia go z przyczyn formalnych – w żadnym wypadku nie może automatycznie przesądzać zaistnienia podstawy *propter falsa* i nie obliguje sądu do uwzględnienia wniosku o wznowienie postępowania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 lutego 2015 r., III KO 104/14). W niektórych orzeczeniach Sąd Najwyższy idzie o krok dalej, zaznaczając, że jeśli z treści orzeczenia stwierdzającego niemożność wydania wyroku skazującego, nie wynika fakt popełnienia czynu zabronionego, wnioskodawca obciążony jest ciężarem dowodu na okoliczność, iż zdarzenie takie miało miejsce. Popełnienie przestępstwa mające związek w objętym wnioskiem postępowaniem, w świetle wskazanych przez wnioskodawcę okoliczności, nie może budzić wątpliwości (tak Sąd Najwyższy w postanowieniach z dnia 22 września 2016 r., IV KO 46/16; z dnia 5 grudnia 2012 r., III KO 28/12, OSNKW 2013, z. 1, poz. 10 i z dnia 23 lutego 2012 r., III KO 97/11, OSNKW 2012, z. 9, poz. 91). Reguła ta znajduje zastosowanie zwłaszcza w przypadku wydania postanowienia o zawieszeniu postępowania (art. 22 k.p.k.) albo odmowy wszczęcia postępowania z powodów określonych w art. 17 § 1 pkt 5-11 k.p.k. – w wyniku stwierdzenia przeszkód względem wszczęcia postępowania, bo zakazuje tego dyspozycja art. 17 § 1 *in principio* k.p.k. Obowiązek uprawdopodobnienia przez wnioskodawcę faktu zaistnienia czynu zabronionego wynika z faktu, że choć sąd rozpoznający wniosek dokonuje ostatecznych ustaleń w kwestii wystąpienia przesłanek wznowienia postępowania, jego zadaniem nie jest przeprowadzenie postępowania co do sprawstwa podnoszonych przestępnych okoliczności w ramach postępowania wznowieniowego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 września 2016 r., IV KO 46/16). „To przecież nie wznowienie postępowania ma być środkiem do ujawniania przestępstwa, lecz stwierdzenie popełnienia przestępstwa w związku z postępowaniem może dopiero stanowić podstawę do

wystąpienia o jego wznowienie” (tak Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 19 lutego 2015 r., III KO 104/14).

Argumentacja przeciwna odwołuje się do literalnego brzmienia przepisów, a zwłaszcza art. 541 § 1 i 2 k.p.k. Po pierwsze, Sąd Najwyższy podkreśla, że „w sytuacji, gdy nie ma przeszkód do wydania w odrębnym postępowaniu karnym orzeczenia, o którym mowa w przepisie art. 541 § 2 *in fine* k.p.k., to w postępowaniu o wznowienie nie jest dopuszczalne prowadzenie postępowania dowodowego w celu stwierdzenia, czy w związku z postępowaniem pierwotnym dopuszczono się przestępstwa” (tak Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 30 października 2015 r., IV KO 81/14). *Conditio sine qua non* podjęcia przez sąd badania, czy istnieje uzasadniona podstawa do przyjęcia, że dane zdarzenie przestępne mogło mieć wpływ na treść orzeczenia, jest uprzednie wskazanie wyroku lub orzeczenia, o którym mowa w art. 541 § 2 k.p.k., świadczącego o popełnieniu przestępstwa w związku z postępowaniem albo niemożności wydania wyroku skazującego za przestępstwo, jakiego dopuszczono się w związku z postępowaniem karnym (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 18 stycznia 2017 r., III KO 53/16; z dnia 17 stycznia 2008 r., V KO 88/07, R-OSNKW 2008, poz. 126). „Jeśli w podstawie faktycznej orzeczenia nie stwierdza się popełnienia czynu zabronionego, to tym samym nie jest spełniona ustawowa przesłanka wznowienia postępowania. Pogląd przeciwny prowadziłby do sytuacji, w której każde postępowanie zakończone prawomocnym orzeczeniem podlegałoby wznowieniu już wtedy, gdyby odmówiono wszczęcia śledztwa w sprawie o złożenie w tym postępowaniu fałszywych zeznań z tego powodu, że zawiadomienie o popełnieniu takiego przestępstwa wpłynęło po upływie terminu przedawnienia jego karalności. Idąca w tym kierunku wykładnia art. 541 § 1 i 2 k.p.k. byłaby jawnie wadliwa i obciążona efektem *reductio ad absurdum*” (tak Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 16 stycznia 2018 r., V KO 83/17, OSNKW 2018, z.4, poz. 34, podobnie Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 25 września 2018 r., V KO 58/18). Stąd płynie wniosek, że „nie każde orzeczenie, z którego wynika niemożność wydania wyroku skazującego (art. 541 § 2 *in fine* k.p.k.), może być uznane za orzeczenie dające podstawę do wystąpienia o wznowienie postępowania na podstawie art. 540 § 1 pkt 1 k.p.k. Jest nim takie tylko orzeczenie wydane w postępowaniu karnym, inne

niż wyrok skazujący, w którym zawarte są ustalenia stwierdzające popełnienie przez sprawcę przestępstwa w związku z innym postępowaniem karnym zakończonym prawomocnym orzeczeniem, jeśli przy tym istnieje uzasadniona podstawa do przyjęcia, że popełnienie tego przestępstwa mogło mieć wpływ na treść orzeczenia” (*ibidem*).

Rzecznik Praw Obywatelskich stanął na stanowisku, iż „art. 540 § 1 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 541 § 1 i 2 k.p.k. uprawnia do złożenia wniosku o wznowienie postępowania zawierającego wskazanie orzeczenia zapadłego w postępowaniu karnym, stwierdzającego niemożność wydania wyroku skazującego co do czynu, o którym mowa w art. 540 § 1 pkt 1 k.p.k. i tym samym nie stwierdzającego okoliczności, że czyn taki został w ogóle popełniony. Okoliczności stanowiące o popełnieniu takiego czynu oraz o istnieniu uzasadnionej podstawy do przyjęcia, że mógł on mieć wpływ na treść prawomocnego orzeczenia kończącego postępowanie karne, którego wniosek o wznowienie dotyczy, winny być przedmiotem postępowania dowodowego i oceny sądu tak samo, jak w przypadku podstaw wznowienia postępowania z art. 540 § 1 pkt 2 k.p.k. Prawidłowa wykładnia art. 540 § 1 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 541 § 1 i 2 k.p.k. powinna prowadzić do konkluzji, że rzeczne unormowanie uprawnia zatem do ubiegania się o wznowienie postępowania przy braku ustalenia przez organ procesowy w orzeczeniu innym, niż prawomocny wyrok skazujący, że sprawca popełnił czyn, o którym mowa w art. 540 § 1 pkt 1 k.p.k., przy czym u podstaw owego braku ustalenia leży jedna z przyczyn wymienionych w art. 17 § 1 pkt 5-11 k.p.k. lub w art. 22 k.p.k. Ewentualne nieuwzględnienie takiego wniosku o wznowienie postępowania winno opierać się na przyjęciu, że wnioskodawca nie sprostował spoczywającemu na nim obowiązku udowodnienia, że czyn, o którym mowa w art. 540 § 1 pkt 1 k.p.k., rzeczywiście wystąpił” (k. 20-21 wniosku).

W pisemnym stanowisku prokurator Prokuratury Krajowej wniósł o odmowę podjęcia uchwały, argumentując, iż wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich nie spełnia wymogów tzw. abstrakcyjnego pytania prawnego. Dokonując analizy orzeczenia Sądu Najwyższego w sprawie V KO 83/17, w którym RPO upatruje nieprawidłowej interpretacji art. 540 § 1 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 541 § 1 i 2 k.p.k. i w konsekwencji nieuprawnionego, jego zdaniem, zawężenia przesłanki wznowienia

postępowania, prokurator doszedł do wniosku, iż orzeczenie to nie prezentuje całkowicie odmiennej od przyjmowanej w innych orzeczeniach Sądu Najwyższego interpretacji podstaw wznowienia postępowania na podstawie powołanych przepisów i nie rzutuje na treść rozstrzygnięć w innych sprawach dotyczących wznowienia postępowania.

Sąd Najwyższy w składzie siedmiu sędziów zważył, co następuje.

Na wstępie rozstrzygnięcia wymaga czy przedstawione zagadnienie prawne spełnia wymogi określone w art. 83 § 1 i 2 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (tekst jedn. Dz. U. z 2019 r., poz. 825). Aby skutecznie wystąpić z tzw. abstrakcyjnym pytaniem prawnym, wykazać należy nie tylko rozbieżność istniejącą w orzecznictwie, ale również to, że rozbieżność owa wynika z odmiennej wykładni prawa dokonywanej przez sądy. Drugorzędne znaczenie mają ewentualne rozbieżności w tym zakresie pomiędzy orzecznictwem a poglądami doktryny (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2005, I KZP 33/04, R-OSNKW z 2005 r., poz. 1934).

Analizując orzeczenia Sądu Najwyższego zawierające wykładnię przepisów wskazanych w uzasadnieniu przedstawionego zagadnienia prawnego, potwierdzić należy, iż w odniesieniu do tych przepisów zarysowały się dwa przeciwstawne stanowiska. Przyjęcie któregośkolwiek z nich powoduje istotne konsekwencje dla praktyki sądów rozpoznających wnioski o wznowienie postępowania, a także dla uprawnień osób składających wnioski na podstawie przesłanki wznowienia z art. 540 § 1 pkt 1 k.p.k.

Biorąc pod uwagę przedstawione powyżej rozbieżności w orzecznictwie i fakt, że do ich wystąpienia doszło na skutek wykładni tych samych przepisów, uznać należy, iż spełnione są przesłanki wskazane w ustawie o Sądzie Najwyższym. Nie można przy tym nie dostrzec, że do rozbieżności w wykładni prawa doszło w Sądzie Najwyższym, którego zadaniem jest między innymi dbałość o jednolitość orzecznictwa. Okoliczności te przemawiają za przyjęciem, że złożenie wniosku przez Rzecznika Praw Obywatelskich jest uzasadnione, a przedstawione w nim zagadnienie prawne wymaga rozstrzygnięcia w formie uchwały.

Wznowienie postępowania, obok kasacji i skargi na wyrok sądu odwoławczego, należy do nadzwyczajnych środków zaskarżenia i jest jednym ze

sposobów eliminowania z obrotu prawnego wadliwych prawomocnych orzeczeń. Instytucja ta stanowi wyjątek od zasady stabilności prawomocnych orzeczeń sądowych. Co do takich orzeczeń bowiem obowiązuje domniemanie ich prawidłowości i trafności. Dokonując wykładni przepisów procesowych dotyczących wznowienia postępowania, należy pamiętać o nadzwyczajnym i wyjątkowym charakterze tej procesowej konstrukcji. Oznacza to, że podstawy wznowienia interpretowane być powinny ściśle (zawężająco); dotyczy to także wznowiania postępowań, w związku z którymi dopuszczono się przestępstwa – art. 540 § 1 pkt 1 k.p.k. (*propter falsa, propter crimina, ex delicto*).

Uregulowana w przepisie art. 540 § 1 pkt 1 k.p.k. podstawa wznowienia postępowania stanowi, że postępowanie sądowe zakończone prawomocnym orzeczeniem wznowia się, jeżeli w związku z postępowaniem dopuszczono się przestępstwa, a istnieje uzasadniona podstawa do przyjęcia, że mogło to mieć wpływ na treść orzeczenia. Nie ulega wątpliwości (i nie jest to kwestionowane), iż przepis ten określa pierwszą z podstaw wznowienia postępowania. Warunkiem wznowienia postępowania *propter falsa* jest zatem najpierw popełnienie przestępstwa, następnie ustalenie faktu jego popełnienia, a w końcu przyjęcie, że popełnione przestępstwo miało wpływ na treść orzeczenia kończącego prawomocnie postępowanie, którego wznowienia domaga się autor wniosku.

Inny charakter ma regulacja art. 541 k.p.k. Przepis ten określa sposoby i tryb wykazania okoliczności stanowiących przesłanki stwierdzenia popełnienia czynu, o którym mowa w art. 540 § 1 pkt 1 k.p.k. Z jego § 1 wynika, że czyn, o którym mowa w art. 540 § 1 pkt 1 k.p.k., musi być ustalony prawomocnym wyrokiem skazującym, chyba że orzeczenie takie nie może zapaść z powodu przyczyn wymienionych w art. 17 § 1 pkt 3-11 (RPO zawęził ziszczenie się negatywnych przesłanek procesowych do tych wymienionych w § 5-11) lub art. 22. W tym wypadku, jak stanowi z kolei § 2, wniosek o wznowienie postępowania powinien wskazywać wyrok skazujący lub orzeczenie zapadłe w postępowaniu karnym, stwierdzające niemożność wydania wyroku skazującego.

Nie ulega wątpliwości, że warunkiem ubiegania się o wznowienie postępowania na podstawie art. 540 § 1 pkt 1 k.p.k. jest wykazanie, że „w związku z postępowaniem dopuszczono się przestępstwa”. Powołanie się na tę okoliczność

uwarunkowane jest istnieniem prawomocnego wyroku skazującego za to przestępstwo albo orzeczenia stwierdzającego niemożność wydania takiego wyroku z przyczyn wymienionych w art. 17 § 1 pkt 3-11 lub art. 22 k.p.k. Orzeczenie umarzające postępowanie karne powinno w zasadzie zawierać ustalenie świadczące o popełnieniu przestępstwa, odpowiadające wymogom z art. 540 § 1 k.p.k., albo co najmniej przytaczać okoliczności wskazujące na (uprawdopodobniające) dokonanie takiego przestępstwa, skoro podstawą ubiegania się o wznowienie postępowania jest wykazanie, iż „w związku z postępowaniem dopuszczono się przestępstwa”. Nie będzie to możliwe w dwóch wypadkach: w razie wydania postanowienia o zawieszeniu postępowania karnego (art. 22) albo odmowy wszczęcia (lub umorzenia) postępowania karnego z przyczyn określonych w art. 17 § 1 pkt 3-11 k.p.k., wtedy gdy ujemna przesłanka procesowa zaistniała przed zawiadomieniem o popełnieniu przestępstwa. Wystąpienie wówczas negatywnej przesłanki procesowej obliguje organ śledczy do odmowy wszczęcia postępowania bez podejmowania czynności procesowych w celu ustalenia, czy rzeczywiście doszło do popełnienia przestępstwa. Z wydanego w tych warunkach postanowienia o odmowie wszczęcia postępowania nie wynika wcale, że stwierdzono popełnienie przestępstwa, do którego doszło w związku z jakimkolwiek innym postępowaniem (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 grudnia 2012 r., III KO 28/12, OSNKW 2013, z. 1 poz. 10).

Formalne przesłanki wniosku o wznowienie postępowania na podstawie art. 540 § 1 pkt 1 k.p.k. spełnione będą w pierwszej kolejności wtedy gdy wskazany w nim będzie prawomocny wyrok skazujący za popełnienie przestępstwa w związku z postępowaniem objętym wznowieniem postępowania albo jeżeli w swojej treści wskazane zostanie orzeczenie zapadłe w postępowaniu karnym, stwierdzające niemożność wydania wyroku skazującego z powodu przyczyn wymienionych w art. 17 § 1 pkt 3-11 k.p.k. lub w art. 22 k.p.k. W tym drugim przypadku z samej treści orzeczenia wynikać może fakt popełnienia przestępstwa, może być jednak także tak, że organ odmawiający wszczęcia, umarzający albo zawieszający postępowanie w ogóle nie wypowiedział się co do faktu popełnienia przestępstwa. Wówczas konieczne jest wskazanie we wniosku okoliczności świadczących o dopuszczeniu się tego przestępstwa. Wniosek nie może się bowiem ograniczać do

samemu powołania się na przesłankę z art. 540 § 1 pkt 1 k.p.k. Zadaniem autora wniosku jest wykazanie faktu dopuszczenia się przestępstwa. Z kolei zadaniem sądu rozpoznającego wniosek o wznowienie jest ocena, czy do wykazania tego doszło.

Przyjęcie stanowiska zaprezentowanego w części wskazanych wcześniej orzeczeń, w myśl którego wykazywanie przed sądem rozpoznającym wniosek o wznowienie, że doszło do popełnienia przestępstwa byłoby wykluczone w przypadku braku prawomocnego wyroku skazującego lub braku stwierdzenia w treści postanowienia o odmowie wszczęcia, umorzeniu lub zawieszeniu postępowania, faktu dopuszczenia się przestępstwa, istotnie ograniczyłoby uprawnienie stron do ubiegania się o wznowienie postępowania. Uprawnienie takie stanowi natomiast ważną część obywatelskiego prawa do sądu i rzetelnego procesu sądowego. Przyjęcie tak rygorystycznego stanowiska doprowadziłoby nadto do niezasadnego zróżnicowania wnioskujących o wznowienie postępowania *propter falsa*. Część z nich, dysponując postanowieniem, w którym potwierdzono fakt dopuszczenia się przestępstwa mogłaby domagać się wznowienia, część zaś, w przypadku postępowań, w których do odmowy wszczęcia lub umorzenia doszło z obiektywnych, niezależnych od stron przyczyn (np. śmierć sprawcy) i faktu dopuszczenia się przestępstwa w postanowieniu nie potwierdzono, byłaby pozbawiona możliwości ubiegania się o wznowienie.

Warunek formalny wniosku na podstawie art. 540 § 1 pkt 1 k.p.k. będzie zatem spełniony wtedy, gdy wnioskodawca w warunkach określonych w art. 541 § 2 k.p.k. wskaże przestępstwo związane z postępowaniem oraz okoliczności potwierdzające fakt jego popełnienia. W toku postępowania o wznowienie rzeczą sądu będzie wyeliminowanie sytuacji, w których wnioski takie byłyby gołosłowne lub wykorzystywane instrumentalnie.

Zaznaczyć przy tym trzeba, że warunek określony w art. 541 § 1 k.p.k., dotyczący wskazania orzeczenia stanowiącego przeszkodę do wydania wyroku skazującego, nie zawiera wymogu stwierdzenia przestępstwa w treści tego orzeczenia. Skoro przepis ten w istocie swej odnosi się do sytuacji wyjątkowej, to nie powinno się tego wyjątku interpretować rozszerzająco i domagać się potwierdzenia faktu popełnienia przestępstwa w samej treści postanowienia,

choćby było to rozwiązanie pragmatyczne, biorąc pod uwagę realia postępowań o wznowienie i praktykę przyjmowaną przez niektórych wnioskodawców. Pamiętać przy tym trzeba, że to na nich spoczywa ciężar wykazania faktu dopuszczenia się przestępstwa.

Podsumowując stwierdzić należy, że **wniosek o wznowienie postępowania oparty na podstawie z art. 540 § 1 pkt 1 k.p.k. spełnia wymogi formalne wskazane w art. 541 § 2 k.p.k., jeżeli wskazuje na prawomocny wyrok skazujący za popełnienie przestępstwa w związku z postępowaniem objętym wznowieniem postępowania albo jeżeli w swojej treści wskazuje na orzeczenie zapadłe w postępowaniu karnym, stwierdzające niemożność wydania wyroku skazującego z powodu przyczyn wymienionych w art. 17 § 1 pkt 3-11 k.p.k. lub w art. 22 k.p.k. W tym ostatnim wypadku we wniosku muszą być jednak przywołane okoliczności świadczące o dopuszczeniu się przestępstwa w związku z postępowaniem, jeżeli takich okoliczności nie zawiera w swojej treści wskazane orzeczenie.**

Z powyższych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w części dyspozytywnej.